

نشست هسته‌ای وین و محکومیت مجدد ایران

به قلم سایمون هندرسون (/fa/experts/saymwn-hndrsw-n-0/)

۲۰ نوامبر ۲۰۲۲

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/iran-faces-renewed-censure-vienna-nuclear-meeting

العربية (/ar/policy-analysis/tjdd-alantqadat-layran-fy-ajtma-fyyna-laadt-ahya-alatfaq-alnwwy/)

درباره نویسنده

سایمون هندرسون (/fa/experts/saymwn-hndrsw-n-0/)

تحلیل کوتاه

قطعنامه‌ای در محکومیت عدم تمایل تهران برای اعطای دسترسی به سایت‌های مظنون به فعالیت برای تسلیح هسته‌ای راهی موثر برای اعمال فشار است اما خطر تلافی هم در پی دارد

سی و پنج عضو شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که برای شرکت در نشست فصلی آژانس در وین گرد آمده‌اند در ۱۶ نوامبر درباره پیش‌نویس قطعنامه‌ای از سوی آمریکا بریتانیا فرانسه و آلمان بحث خواهند کرد که از آژانس درخواست دسترسی به سه سایت ایرانی دارد که در آن‌ها آثار اورانیوم پیدا شده است. این سایت‌ها مظنون به آن اند که در گذشته از آنها برای توسعه سلاح‌های هسته‌ای استفاده شده است. تهران ادعا می‌کند سایت‌های مورد نظر آژانس ربطی به امور هسته‌ای ندارند و مکرراً هرگونه فعالیت‌های مربوط به توسعه سلاح را در هر مکانی رد کرده است.

به‌طور مشخص آژانس خواستار توضیحی برای «وجود ذرات اورانیوم ناشی از دخالت انسانی» است یعنی ذراتی که اورانیوم طبیعی نبوده‌اند (آن‌گونه که در جدیدترین گزارش آژانس درباره ایران ذکر شده و در ادامه به آن پرداخته می‌شود). این یعنی که نسبت دو ایزوتوپ اصلی اورانیوم در نمونه‌های به دست آمده یو-۲۳۸ و یو-۲۳۵ (که احتمالاً شکافت‌پذیر است) با نسبت موجود در نمونه‌های یافت‌شده در طبیعت فرق دارد (برای اطلاعات بیشتر درباره نسبت‌های اورانیوم و دیگر امور فنی رجوع کنید به «توضیح اصطلاحات مربوط به پرونده هسته‌ای ایران» (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/iran-nuclear-explainer>)) از همین نویسنده).

یک توضیح احتمالی این است که نمونه‌های کشف‌شده به طور مصنوعی غنی شده‌اند و وقتی اورانیوم فرآوری شد تا حاوی مقدار بیش از حد نرمال از یو-۲۳۵ باشد (حدود ۵ درصد در مقایسه با ۰٫۷ درصد در اورانیوم طبیعی) می‌توان از آن برای سوخت راکتورهای هسته‌ای استفاده کرد و وقتی اورانیوم تا سطح بسیار بالاتری (۹۰ درصد) غنی شد می‌توان از آن برای سلاح هسته‌ای استفاده کرد. کشف ذرات غنی شده ناشی از دخالت انسانی ممکن است به این معنی هم باشد که مقداری از یو-۲۳۵ یا تمام آن تحلیل رفته است اما این هم به ما نمی‌گوید چه بر سر بقیه یو-۲۳۵ آمده است چون معنایش این است که ماده مورد بحث از ابتدا بیش از میزان طبیعی اورانیوم داشته —یعنی قبلاً غنی‌سازی شده بوده است. توضیح دیگر آن است که اورانیوم تحلیل‌رفته از راکتوری آمده که اورانیوم طبیعی مصرف می‌کند این فرآیندی است که می‌تواند یک ماده قابل انفجار هسته‌ای دیگر یعنی پلوتونیوم تولید کند. نمونه‌های ناشی از دخالت انسانی همچنین ممکن است از کشور دیگری آمده باشد مثلاً پاکستان سانتریفیوژهای دست دوم به ایران فرستاده باشد. تا وقتی این مسائل حل نشود کماکان مانع گفتگوهای احیای توافق هسته‌ای (برجام) خواهد بود. در حال حاضر ایران خواستار پایان

تحقیقات اژانس است همچنین پیشنهاد داده بعد از نشست شورای حکام مقام‌های اژانس به تهران سفر کنند اما عموماً این پیشنهاد به عنوان یک تاکتیک تأخیر ارزیابی می‌شود. در ماه ژوئن دولت ایران به تلاقی فشار فزاینده به خاطر عدم پابندی به توافق برخی دوربین‌های نظارتی اژانس را خاموش کرد. مقامات غربی از نحوه پاسخ احتمالی ایران به مناقشه جاری نگران هستند خصوصاً با توجه به تمایل اثبات‌شده‌اش برای ایجاد مزاحمت برای بازرسان خارجی. متأسفانه هر گونه فاصله افتادن در امر نظارت می‌تواند ارزیابی دقیق کمیت کلی و میزان غنی‌سازی ذخایر اورانیوم ایران را اگر نه غیرممکن مشکل‌تر کند.

یک روز پیش از اعلام پیش‌نویس قطعنامه اژانس بین‌المللی انرژی اتمی گزارش سه ماهه خود را درباره هسته‌ای ایران منتشر کرد. یکی از یافته‌های گزارش این بود که تعداد سانتریفیوژهای پیشرفته فعال افزایش یافته است همین‌طور مقدار اورانیوم غنی‌شده ۶۰ درصدی که یک گام فنی کوچک تا عیار تسلیحات هسته‌ای فاصله دارد. ایران حالا حدود هجده برابر بیش از حداکثر مقداری که تحت برجام ۲۰۱۵ بدان متعهد شد ماده غنی‌شده دارد.

تاکنون به نظر نمی‌رسد ایران کار مهمی در جهت قالب‌ریزی ماده غنی‌شده به شکل فلز اورانیوم خالص که گامی ضروری برای ساختن بمب است انجام داده باشد. برخی مدل‌های سلاح هسته‌ای نیز نیازمند اورانیوم تحلیل‌رفته به شکل فلزی هستند تا هسته غنی‌شده با عیار بالا را به صورت جرم بحرانی تحت فشار قرار دهد.

مقامات غربی می‌گویند که توسعه تجهیزات برای حمل و پرتاب موشک حدود دو سال طول خواهد کشید و اینکه ایران هنوز چنین کاری را شروع نکرده است. اما هر دوی این ارزیابی‌ها نیازمند اشراف کامل به توانمندی‌ها و تصمیمات ایران است که اکنون نامحتمل به نظر می‌رسد. از این گذشته توسعه اخیر موشک‌های بزرگ کروژ (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/new-iranian-warship-signals-longer-maritime-reach-more-aggressive-strategy>) از سوی رژیم احتمالاً نیاز به کلاهکی را که قادر به تحمل فشار در ورود مجدد و پرشتاب به جو زمین باشد منتفی می‌کند. جهشی که می‌تواند مدت لازم برای تسلیح اتمی را کوتاه کند.

نشست وین ممکن است در هیچ یک از این مسائل تعیین‌کننده نباشد اما مهم است. گذشته از افزودن یک عنصر فنی دیگر به فشار دیپلماتیک تصویب قطعنامه برای دسترسی به سایت‌های یادشده می‌تواند به حفظ و حتی ارتقای موافقت‌نامه‌های پادمانی با دیگر امضاکنندگان پیمان عدم گسترش سلاح‌های اتمی (ان‌پی‌تی) کمک کند. آن دیگری که احتمالاً به این فکر می‌کنند که به پیشرفت‌های ایران چگونه از طریق برنامه‌های هسته‌ای خود پاسخ دهند.

❖ *سایمون هندرسون هموند بیکر و مدیر برنامه برنستاین در زمینه «خلیج فارس و سیاست‌گذاری انرژی» در انستیتو واشنگتن است.*

RECOMMENDED

تحلیل کوتاه

جام جهانی ۲۰۲۲ قطر: ورزش، سیاست و حقوق بشر

۲۰ نوامبر ۲۰۲۲

♦
سوزان ال‌آ زیاده،
مارتنی فلکس،
جیمز ام‌آ دورسی،
پاتریک کلاوسون

([fa/policy-analysis/jam-jhany-2022-qtr-wrzh-syast-w-hqwq-bshr/](https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/new-iranian-warship-signals-longer-maritime-reach-more-aggressive-strategy))

BRIEF ANALYSIS

Who Is Mohammed Shia al-Sudani?

نوامبر ۲۰۲۲ ۱۸

May Kadow ,
Erik Yavorsky

(/policy-analysis/who-mohammed-shia-al-sudani)

BRIEF ANALYSIS

A Politically Challenging World Cup for Iran

نوامبر ۲۰۲۲ ۱۸

Omer Carmi

(/policy-analysis/politically-challenging-world-cup-iran)

TOPICS

[\(fa/policy-analysis/mn-ashah/\) منع اشاعه](#)

[\(fa/policy-analysis/nzamy-w-amnyty/\) نظامی و امنیتی](#)

REGIONS & COUNTRIES

[\(fa/policy-analysis/ayran/\) ایران](#)